

МОЋНА КОПНЕНА

Југоимпорт – СДПР средином ове године представио је јавности нови тенк М-84 АБ1, достојног наследника тенкова М-84А и М-84АБ. Том модернизованом оклопном борбеном средству побољшана су сва три основна својства: покретљивост, ватрена моћ и заштита. Тако оснажен може успешно да парира најсавременијим тенковима четврте генерације.

ТЕНК М-84 АБ1 ЛАЂА

З а развој домаћег тенка М-84 као основа послужио је тенк Т-72. Међутим, изучавањем његове концепције, техничке документације и расположивих података о савременим тежњама у развоју тенкова нове генерације, закључено је да се општи технички ниво оклопака за потребе бивше ЈНА (водећи рачуна и о могућностима извоза у друге земље) мора подићи на виши ниво у односу на постојећи. Зато су стручњаци Војнотехничког института још у почетним фазама рада на том борбеном средству увели бројна побољшања на основним подсистемима, те развили и у серијску производњу увели тенк М-84.

Лиценцна техничка документација за Т-72 предвиђала је систем за управљање ватром (СУВ) са стереоскопско-коинцидентним даљиномером, што је било застарело решење. Имајући у виду недостатке у техничком решењу поменутог СУВ-а, у наш тенк М-84 уграђен је савремени СУВ, који помоћу интегрисане дневно-ноћне нишанске справе, ласерског мерача даљине и метеобалистичких сензора омогућава брзу припрему за отварање ватре, велику прецизност мерења даљине и високу вероватноћу уништења циља првим пројектилом с места и из покрета, дању и ноћу.

Следећи корак у развоју фамилије тенка М-84 био је тенк М-84А. На њему су знатно побољшани покретљивост и оклопна заштита. Управо тај тенк, односно његова варијанта М-84АБ, био је предмет највећег извозног уговора, „тешког“ 200 тенкова, који је СФРЈ, посредовањем Југоимпорта – СДПР, склопила крајем осамдесетих година 20. века. Тенкови М-84АБ показали су се изванредно не само у Пустинској олуји 1991. године, учествујући у операцијама ослобађања Кувајта, већ и касније, у свакодневним пустињским условима експлоатације. Кувајтски тенкисти за њих и данас имају само речи хвале.

■ РАДИКАЛНА МОДЕРНИЗАЦИЈА

Чињеница да је од увођења у серијску производњу тенка М-84А прошло више од 15 година, те да су захтеви које тенкови морају задовољити у току извођења борбених дејстава све оштрији, указали су на очигледну потребу „радикалне“ модернизације тенка М-84АБ. Студирајући одлике тенкова најновије генерације, завршена је техничка анализа могућих варијаната модернизације тенка М-84АБ, те је на основу тога дефинисано идејно решење, по коме се у највећој мери побољшавају сва три основна својства тенка: покретљивост, ватрена моћ и заштита. Објединивши домаће научноистраживачке и производне потенцијале, у сарадњи са страним технолошким партнерима на изради и испитивању прототипа, Југоимпорт – СДПР је средином ове године јавности представио нови тенк М-84АБ1, достојног наследника тенкова М-84А и М-84АБ.

Ватрена моћ је унапређена уградњом новог, савременог система управљања ватром, са интегрисаном дневно-ноћном нишанском справом, са четири радна канала (дневни, термовизијски, ласерски канал за мерење даљине до циља и канал за ласерско вођење противоклопне ракете која се испалује из тенковског топа). Тиме је обезбеђена висока вероватноћа

погађања циља – првенствено тенка, који се креће брзинама до 40 км/х. Замена постојећег топа новим, савремене концепције, са повећаном прецизношћу, чија конструкција, између осталог, омогућава замену без демонтажа куполе, знатно редукује логистичке захтеве када је реч о ремонту.

Увођење ласерски вођене ракете, која се испаљује из цеви тенковског топа у саставу борбеног комплета, омогућава успешна дејства на дометима до пет километара, уз висок ниво прецизности, чиме је знатно смањена могућност колатералне штете, што представља један од императива ватрене подршке пешадијским јединицама ангажованим у оквиру противтерористичких дејстава у насељеним местима. Треба напоменути и то да су у борбени комплет уведени и поткалибарни пројектил са језгром од тешког метала, као и пројектил са вишеструком кумулативном бојном главом, чији је основни задатак борба против савремених тенкова заштићених вишеслојним оклопима. Даљинско управљање ПА митраљезом 12.7 милиметара из унутрашњости куполе знатно подиже ниво заштите командира тенка при гађању спорих, нисколетећих ваздушних циљева и лакооклопљених копнених циљева.

■ ПОВЕЋАН НИВО ЗАШТИТЕ

Да би се повећао ниво укупне заштите тенка у складу са модерним захтевима уведен је електрооптички систем за ометање непријатељевих противоклопних ракета, које се воде полуактивно или методом три тачке (жични и ласерски вођене). На основу података добијених од детектора ласерског зрачења, који откривају положај и функцију откривеног ласера (ласерски даљиномер или озрачивач), аутоматски се активирају бацачи димних граната. Они стварају густу завесу у простору око тенка, чиме се онемогућава даље ласерско вођење пројектила (по ласерском снопу и полуактивно), а тенку се даје могућност да брзо напусти опасну зону.

У случају непријатељевог напада жично вођеним ракетама, електрооптички ометачки систем емитује кодирани ИЦ сигнал који оператера противоклопне ракете доводи у „заблуду“ да ракета не одступа од задатог курса док, у стварности, ракета под дејством спољних утицаја или високо премашује тенк или бележи подбачај. Уопште узевши, интеграцијом електрооптичког ометачког система подсистем заштите доведен је на ниво најсавременијих тенкова четврте генерације.

Знатна пажња посвећена је повећању примарне (балистичке) заштите уградњом кутија експлозивног реактивног оклопа, чиме је обезбеђена заштита и против савремених тандем-кумулятивних пројектила, уз задржавање отпорности на дејство стрелачке и малокалибарске муниције, експлозију суседних касета, итд. Предност примењеног решења огледа се у замени оштећене касете новом, без снижења нивоа балистичке заштите, као и у могућности да-

ТЕРМОВИЗИЈА

Осматрање, детекција и идентификација циљева ноћу, али и у условима смањене видљивости (киша, магла, пешчана олуја, задимљавање бојишта) остварени су уградњом термовизијске камере која ради у опсегу од 8 до 12 микрона, а циљ се уочава на даљинама до 11 километара и препознаје на 4 километара. На тај начин су створени предуслови за правовремено уочавање и препознавање непријатељевог циља и отварање ватре на крајњој граници ефикасног домета.

КОМФОР

Дужна пажња посвећена је и ергономским одликама, односно повећању квалитета радног простора чланова посаде. За климатске услове који се одликују високим температурама и влажношћу ваздуха уграђен је уређај за подешавање ваздуха за сваког од чланова посаде, са могућношћу снижења околне температуре за око 20°C.

Љег унапређења балистичке заштите уградњом кутија са повећаном отпорношћу. Имајући у виду реалност извођења борбених дејстава на савременом бојишту коришћењем неконвенционалних нуклеарних, биолошких или хемијских агенаса, посебан сегмент модернизационог комплета представља повећање секундарне заштите чланова посаде увођењем аутоматизованог система за детекцију нуклеарног зрачења (гама или неутронског) и присуства бојних отрова.

Унапређење покретљивости остварено је, пре свега, побољшањима ходног система уградњом нових торзионих штапова бољих одлика, ослоних точкова веће носивости, гусеница са осовиничним чланцима, напацима за кретање по асфалу и амортизерима веће ефикасности. Такав ходни уређај, поред повећања прецизности гађања, повољно утиче и на радне услове чланова посаде при кретању по непроходном терену.

Систем за електромагнетно дејство против мина осигурава поуздану заштиту тенка М-84АБ од дејства противтенковских мина, на сигурном растојању од око 1,5 метара.

У оквиру даљег унапређења борбених својстава тенка М-84АБ разматра се уградња ширег батеријско-бatalјонског система за командовање и комуникацију (Ц2), са хардверским и софтверским решењима која омогућавају здружена дејства са Северноатлантским пактом и партнерским снагама у оквиру трансатлантских интеграција. Тај систем командирима тенкова на јасан и недвосмислен начин пружа одговоре на најважнија питања у току извођења борбених дејстава: где се налазимо, где су тенкови пријатеља и, посебно – где је непријатељ. Тиме ће бити обезбеђено „умрежавање“ сопствених тенковских јединица, боља координација њихових борбених дејстава и максимално искоришћење сопственог борбеног потенцијала. ■

Предраг МИЛИЋЕВИЋ

